

בבית עין

דבר השוה
לכל נפש

אידיש

גליון צו שנה ב
פרשת בהעלותך
תשפ"ה

צוליב די תועלת פארן לערנער וועלן אונז דא אראפברענגען די פסוק און די דערמאנטע קושיות וואס דער בת עין האט געפרעגט אין די פריעדיגע תורה.

פרשת בהעלותך

תוכן הדרוש

[א] די קושיות אויף די פסוק: / ענין מנוחה בדרום און שולחן בצפון. / די בחינות פון ימין ושמאל אין תורה.

[ב] די עיקר השפעה איז אין שבת. / די קרי ולא און די כתיב 'לו'. / די קשר פון שבת און תורה. / די עיקר השפעה איז ביי מנחה. / די טעם פון די נו"ן הפוכה.

[ג] די השפעה פון די מנוחה און די שולחן. / די השפעה פון די מנוחה - חקמה / די השפעה פון די שולחן - שפע ומזון גופני.

[ד] חייך שלף גדול משלם. / די תירוצ אויף די וועגן די דאפטע לשון פון דבר און ואמרת. / די תירוצ אויף די צווייטע קשיא. / די רמז אין די פסוק 'ועשן'.

[א]

די קושיות אויף די פסוק

אז יאמר לתרין קושיות הנ"ל על זה הדרך אדער קענען מיר ערקלערן די דערמאנטע קושיות אויף די וועג.

פארווארט

אין די תורה רעדט

דער בת עין ארום וועגן די השפעות וואס ווערן געשען פון די תורה. אונז שטייען דא ברוב רחמי וחסידי הש"ת עטליכע וואכן פארן דערטרייבן די נומער 100 פון די גליונות.

ברוך השם אז אונז האבן געהאט די זכיה און די כח אנצוגיין וועבנטליך און בחסדי הש"ת האט זיך כסדר געטראפן נרבים, יודן וואס האבן זיך געלאזט קאסטן געלט להחזיק עס רביע נשמות כגוני מרומים און צו האבן א חלק אין הפצת תורתו, כן עיוור הש"ת להלאה, אבער נאך אלעס האט זיך אנגעזאמלט א חוב פון קרוב צו דריי טויזנט דאלער ביים טייפסטער.

חכמינו ז"ל האבן געזאגט אס אין קומה אין תורה, און אונז טוען זיך ווערן צו אונזערע חשוכע לייגענער יעדער איינער ווער עס קען געפערס ארויסהעלפן אפילו מיט א קליינע נדבה איז פרוטה פרוטה מצטרפת, וויין פרוטה ברוין מאה, און זכות הרבים יהיה תלוי בו, צו צושייער געבן קענט איר זיך פארברען אויף די טלפון ליניע אנגעצייכנט צום ענד פונעם גליון, און מיט די זכות פון די צדקה וועט פארויכער ביישטיין זכות רביע המחבר און וועט מליץ יושר זיין להש"ת להשפיע עלינו ממרומים כל טוב סלה, אמן כן יהי רצון.

אז יאמר לתרין קושיות הנ"ל על זה הדרך.

וידבר ה' וגו' דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך וגו' ויש לדקדק מהו כפל הלשון 'דבר ואמרת', כמו שדקדק האור החיים.

א. לתועת הלומדים העתקנו כאן לשון הכתוב והקושיות שהביא רבינו לעיל.

ב. זה לשונו שם: דבר וגו' ואמרת, צריך לדעת למה כפל לומר דבר

וידבר ה' וגו' דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך וגו' און דער אייבישטער האט גערעדט צו משה אזוי צו זאגן. רעד צו אהרן און זאלסט זאגן צו אים ווען דו וועסט אנצינדן די ליכט וגו'.

[ו]יש לדקדק מהו כפל הלשון 'דבר ואמרת' אונז דארפן פארשטיין וואס איז די דאפטע לשון פון 'דבר ואמרת', כמו שדקדק האור החיים אזוי ווי דער אור החיים הקדוש פרעגט אויפן פלאץ.

א. די לשון הפסוק איז וידבר ד' אל משה לאמר. דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנוחה יאירו שבעת הנרות.

גליון זה נתנדב ע"י
הרה"ר ר' אליהו ראס הי"ו
לע"נ אביו הרבני החשוב
הרה"ח ר' יואל שלמה ב"ר משה ע"ה
נפטר כא' סיון תשפ"ג
ולזכות אמו החשובה עמו"ש
מתוך שמחת נישואי נכדתה
למלך טוב בשעה טובה ומוצלחת,
ותזכה לראות רוב נחת מכל יוצאי חלציה
מתוך בריאת הגוף הרחבת הדעת, אמן
זכות רבינו המחבר יגן בעדו להיושע בכל מילי
דמיטב ולכל משאלות לבו לטובה. אמן

גם יש להבין בפירוש רש"י על פסוק 'ויעש כן אהרן' להגיד שכוהן של אהרן שלא שינה, עד כאן. שלכאורה אין זה שבת לאהרן מה שלא שינה מצוייו הבורא יתברך.

ובהקדמם נבאר תחלה ענין המנוחה בדרום (כבא בתרא כה:): בחינת ימין, ושולחן בצפון (שם) בחינת שמאל.

הנה ידוע שכל השפעות נשפע על ידי התורה הקדושה, ובתורה יש בחינת ימין ובחינת שמאל, רמ"ח מצות עשה ויט"ס מצות לא תעשה כידוע.

וכן הוא ענין השפעתה בחינת ימין ובחינת שמאל, במאמר הקטוב (משלי ג, טו) 'אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד'.

היינו ההשפעה מבחינת ימין של התורה היא אורך ימים ורוחניות נשפע קדושה, והשפעה מבחינת שמאל של התורה עושר וכבוד ויחיים ופרנסה גופני.

ואמרת, גם במלות שונות, ויתבאר על פי דבריהם ז"ל (במיר טו, ו) 'ל' למה נסמכה פרשת מנוחה לפרשת נשיאים, לפי שראה אהרן חנוכה נשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות ערב ובוקר וכו' עד כאן. הנה דבריהם ז"ל צריכים ביאור, מה נחמה זו עושה לחיטות דעתו של אהרן על חנוכה הנשיאים, שלא היה בכלל, הלא אין מעשה המנוחה מקביל לחנוכה, גם למה לא הניח דעתו בכל הקרבתו שהוא מקריב, תמידיו, ומוספיו, והקטורת, גם בהקרבת החנוכה עצמה של הנשיאים הרי הוא המקריב, ולמה לא רצוהו אלא במנוחה.

ג. זוה"ק ח"ג קעד, א: דמסטר דימינא כו', דאיה אחזי וזכא על בנהא מימינא, דתמן רמ"ח פקודין דעשה. מסטרא דאת ה' בתראה, דאיה לשמאלא דבבורה, דתמן לא תעשה דאיונון שס"ה.

ד. ראה זוה"ק ח"א פת, א: מאן דמתעסק באורייתא יחבי ליה אורך ימים בעלמא דאת, ויחבי ליה עושר וכבוד בעלמא דין, שנאמר (משלי ג, טו) 'אורך ימים בימינה וגו'.

גם יש להבין בפירוש רש"י על פסוק 'ויעש כן אהרן' להגיד שכוהן של אהרן שלא שינה, עד כאן אויך דארף מען פארשטיין די ווערטער פון רש"י אויף די פסוק "ויעש כן אהרן" (און אהרן האט אזוי געטאן) אז די פסוק קומט אונז דא זאגן די לויב פון אהרן אז ער האט נישט פארענדערט פון וואס השי"ת האט אים געהייסן – ביז דא איז די ווערטער פון רש"י הקדוש. שלכאורה אין זה שבת לאהרן מה שלא שינה מצוייו הבורא יתברך וואס לכאורה איז עס נישט קיין לויב פאר אהרן וואס ער האט נישט פארענדערט פונעם באשעפערס ווילען.]

ענין מנוחה בדרום און שולחן בצפון

ובהקדמם נבאר תחלה ענין המנוחה בדרום (בבא בתרא כה:): בחינת ימין און קודם וועלן מיר ערקלערן די ענין וואס די מנוחה איז געווען אין דרום וואס איז א בחינה פון 'ימין', ושולחן בצפון (שם) בחינת שמאל און די שולחן איז געווען אין צפון וואס איז א בחינה פון 'שמאל'.

די בחינות פון ימין ושמאל אין תורה

הנה ידוע שכל השפעות נשפע על ידי התורה הקדושה ס'איז באקאנט אז אלע השפעות ווערן נשפע דורכן תורה הקדושה, ובתורה יש בחינת ימין ובחינת שמאל און אין די תורה איז דא א בחינה פון ימין (רעכטס) און א בחינה פון שמאל (לינקס), רמ"ח מצות עשה ויט"ס מצות לא תעשה כידוע וואס ווי באקאנט פון די זוהר הקדוש (ח"ג קעד, א) איז די רמ"ח מצות עשה פון די בחינה פון ימין און די שס"ה מצות לא תעשה איז פון די בחינה פון שמאל.

וכן הוא ענין השפעתה בחינת ימין ובחינת שמאל און אזוי איז אויך ביי די השפעה פון די תורה וואס זי איז משפיע איז דא א בחינה פון 'ימין' און א בחינה פון 'שמאל', במאמר הקטוב (משלי ג, טו) 'אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד' אזוי ווי עס שטייט אין פסוק וועגן די תורה אז 'אין איר רעכטע (ימין) זייט איז דא 'אורך ימים' און איר לינקע זייט איז דא 'עושר און כבוד'.

היינו ההשפעה מבחינת ימין של התורה היא אורך ימים ורוחניות נשפע קדושה דאס מיינט אז די השפעה פון די בחינה פון ימין פון די תורה איז א לאנגע לעבן (אורך ימים) פון רוחניות און א נשפע פון קדושה, והשפעה מבחינת שמאל של התורה עושר וכבוד ויחיים ופרנסה גופני און די השפעה פון די בחינה פון 'שמאל' פון די תורה ווערט נשפע 'עושר און כבוד און יחיים און פרנסה גופני' (פרנסה פאר די גוף).

ב. זעה אין זוה"ק ח"א פת, א: מאן דמתעסק באורייתא יחבי ליה אורך ימים בעלמא דאתי [ווער עס באשעפטיגט זיך אין תורה גיבט מען אים אין אורך ימים (א חתומי'דיגע ליבע) די קומענדיגע וועלט], ויחבי ליה עושר וכבוד בעלמא דין [און מען גיבט אים עושר און כבוד אויף די וועלט], שנאמר (משלי ג, טו) 'אורך ימים בימינה וגו' [אזוי ווי עס שטייט אין פסוק אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד].

[ב]

די עיקר השפעה איז אין שבת

אָמנעם עיקר ההשפעה הוא ביום השבת דביה ברכתא דכלא אבער די עיקר השפעה פון די תורה איז אינעם טאג פון שבת וואס אין די טאג איז געגעבן געווארן אלע ברכות, ובו נתנה התורה וכל ההשפעות און אינעם טאג פון שבת איז די תורה און אלע השפעות געגעבן געווארן.

די קרי ולא און די כתיב 'לו'

וּכְמֵאָמֶר הַכְּתוּב (תהלים קלט, טז) 'ימים יצרו ולא אחד בהם', אָחַד בָּהֶם' און אזוי ווי עס שטייט אין תהלים 'און די טעג וואס וועלן באשאפען ווערן און דאס איז ביים באשעפער אלעס ווי איינס', כְּתִיב 'לֹא' בְּאֶלֶף וְקָרִי 'לו' בְּאֶלֶף' די ווארט 'ולא' איז געשריבן מיט א אָלֶף אבער מען לייענט עס מיט א ו' ווי אזוי ס'וואלט געשטאנען 'לו'.

פִּירוּשׁ שְׁמֵרְמוֹ לְבַחֲנִית שְׁבֹת' שְׁדְּבוּק לְבַחֲנִית אֶלֶף' אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם וואס די פסוק 'ימים יצרו' איז מרמז צו די טאג פון שבת וואס איז באהאפטן צו די בחינה פון אות אלף [ווי עס שטייט די אלף אין די ווארט 'ולא'] וואס איז מרמז צום באשעפער דער אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה 'לו' בְּאֶלֶף' און דורכדעם ווערט די ווארט 'לו' מיט א וי"ו.

שְׁנִמְשֹׁךְ שְׁפַע קְדוּשָׁה רִוְחָנִי וּמִזֶּזֶן הַגּוֹפֵנִי ב' יְמֵי הַחֹל ווייל עס ווערט נמשך א שפע פון רוחניות'דיגע קדושה און שפייז פארן גוף אין די זעקס וואכן טעג, הֵינִי בְּשִׁלְשָׁה יָמִים שְׁלִפְנֵי הַשְּׁבֹת דאס מיינט אין די דריי טעג פון פאר שבת (מיטוואך דאנערשטיג פרייטיג), וּשְׁלִשָּׁה יָמִים שְׁלֹאֲחֵר הַשְּׁבֹת און דריי טאג נאך שבת (זונטאג מאנטיג דינסטאג), כְּדָאִיתָא בְּסִפְרֵי הַקּוּדֶשׁ, ווי עס שטייט אין זו"ק"ח (ח"ב פת, א): הכי תאנא [אזוי האבן אונז געלערנט], כל ברכא דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין [אלע ברכות פון אויבן און אונטן איז אנגעהאנגען אינעם זיבעטן טאג].

- ג. ווי עס שטייט אין זו"ק"ח (ח"ב פת, א): הכי תאנא [אזוי האבן אונז געלערנט], כל ברכא דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין [אלע ברכות פון אויבן און אונטן איז אנגעהאנגען אינעם זיבעטן טאג].
- ד. ווי עס שטייט אין גמרא (שבת פ, ב) דובדלי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל [יעדער איינער איז מודה אז די תורה איז געגעבן געווארן אין שבת].
- ה. די פשוטע פשט איז אז ביים באשעפער איז אלעס איינס סיי די טעג וואס איז געווען און סיי וואס גייט זיין (עבר הזה ועתיד) און דאס מיינט 'ימים יצרו' די טעג וואס גייען באשאפן ווערן, וְלֹא אָחַד בָּהֶם' און ס'איז ביים באשעפער ווי איינס. אבער דער בת עין גייט טייטשען די פסוק אויף שבת.
- ו. זעה אין תנא דבי אליהו רבה פ"א: אויף די פסוק: 'ימים יצרו ולא אחד בהם' זה יום השבת לישראל [דאס איז די טאג פון שבת וואס דער באשעפער האט געגעבן פאר די יודן] כו', אמר להם הקב"ה לישראל לא כתבתי לכם בתורתי 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיו' (יהושע א, ח) [דער אייבישטער האט געזאגט צו די יודן האב איך נישט געשריבן אין מיין תורה 'אז עס זאל זיך נישט אפטאדן די ספר פון ענקער מויל], אֵע"פ שֹׁתֵם עוֹשִׂים מְלָאכָה כֹּל שֶׁשֶׁ יָמִים [כאטש עסט וואס מלאכה די זעקס טעג], שֶׁבֶת יַעֲשֶׂה כּוֹלֵה תּוֹרָה [שבת זאל מען נאר טאדן אין תורה].
- ז. און דערפאר שטייט די כתיב מיט א אלף 'ולא' ווייל ס'איז מרמז אז ער איז באהאפטן צו די אלף ול- וא', וואס מיינט דעם באשעפער.
- ח. דאס מיינט אז דורך דעם וואס ער איז באהאפטן אין שבת צום באשעפער ווערט די קרי 'לו' מיט א ו' - ל-י' צו מרמז זיין די ימי החול [די זעקס וואכען טעג].

אָמנעם עיקר ההשפעה הוא ביום השבת דביה ברכתא דכלא, ובו נתנה התורה וכל ההשפעות.

וּכְמֵאָמֶר הַכְּתוּב (תהלים קלט, טז) 'ימים יצרו ולא אחד בהם', כְּתִיב 'לֹא' בְּאֶלֶף וְקָרִי 'לו' בְּאֶלֶף', פִּירוּשׁ שְׁמֵרְמוֹ לְבַחֲנִית שְׁבֹת' שְׁדְּבוּק לְבַחֲנִית אֶלֶף', אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה 'לו' בְּאֶלֶף'.

שְׁנִמְשֹׁךְ שְׁפַע קְדוּשָׁה רִוְחָנִי וּמִזֶּזֶן הַגּוֹפֵנִי ב' יְמֵי הַחֹל, הֵינִי בְּשִׁלְשָׁה יָמִים שְׁלִפְנֵי הַשְּׁבֹת וּשְׁלִשָּׁה יָמִים שְׁלֹאֲחֵר הַשְּׁבֹת, כְּדָאִיתָא בְּסִפְרֵי הַקּוּדֶשׁ.

ה. זו"ק"ח ח"ב פת, א: הכי תאנא, כל ברכא דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין.

ו. שבת פו, ב: ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל.

ז. עיין תנא דבי אליהו רבה פ"א: 'ימים יצרו ולא אחד בהם' זה יום השבת לישראל, כיצד כו', אמר להם הקב"ה לישראל לא כתבתי לכם בתורתי 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיו' (יהושע א, ח) א"פ שאתם עושים מלאכה כל ששה ימים, שבת יעשה כולו תורה.

ח. היינו ל-ו, ר"ל השפעה לו' ימי החול.

ט. עיין פרי עץ חיים שער השבת פ"א: ודע, כי אי אפשר רק על דרך זה, והוא, כי תוספות שבת, בסוד ד' חלקים - נשמה לנשמה, ונפש, רוח, נשמה. והנה תוספת נשמה נשמה, מסתלק במצאי שבת, וביום אחד בשבוע תשאר בו הנשמה. ואחר כך תסתלק גם אותו תוספת נשמה, לכן מצטרף האדם כשמתענה ביום א', יותר משאר ימים וכו'. ותוספת הרוח ישאר עד יום ב' בשבת, ואח"כ מסתלקין. ותוספת נפש ישאר עד יום ג' בשבת, ואחר כך מסתלק. לכן סוד הבדלה בשבת עד יום ג', ומיום ג' ואילך, צריך לכוין ולהקצין עצמו לקבלת תוספת של נר"ן של שבת הבאה. ומצא ג' ימי השבוע הראשונים הן מן שבת העבר, וג' ימי שבוע האחרונים הן מן שבת הבאה, וזה סוד שבת שהוא שביעי ורביעי. והנה ביום ד' יכוין להקצין לקבל תוספת משבת הבאה תוספת נפש. וביום ה' יכוין לקבל תוספת משבת הבאה תוספת הרוח. וביום ו' יכוין לקבל תוספת הנשמה. ועל ידי כן יבואו ג' תוספות אלו ביום השבת.

די קשר פון שבת און תורה

וזהו ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים וארון ברית ה' נוסע לפניכם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה' וגו' (בפרשת י, לג) און דאס איז פשוט אינעם פסוק 'און זיי האבן זיך געצויגן פון די בארג סיני א וועג פון דריי טעג – און די ארון ברית ד' (וואס אין דעם איז געלעגן די צובראכענע לוחות) פארט פארנט פון זיי א וועג פון דריי טעג צוצוגרייטן פאר זיי א פלאץ צו רוען'.

פירוש 'הר ה' היינו התורה שנתנה בשבת (שבת פו): די ווערטער 'הר ה' מיינט די תורה וואס איז געגעבן געווארן אין שבת, ונשפע לישראל שפע קדושה מבחינת התורה על ידי בחינת שבת און ס'ווערט נשפע פאר די יודן א שפע פון קדושה פון די בחינה פון תורה דורך די בחינה פון שבת (וואס אינדעם איז די תורה געגעבן געווארן), לשלשה ימים שלאחר השבת פאר די דריי טעג נאך שבת (זונטיג מאנטיג דינסטאג).

ועוד המשיכו עליהם שפע חיים רוחנים לשלשה ימים מבחינת שבת הנוסע לפניכם און די יודן האבן אויך ממשיך געווען אויף זיך א שפע פון רוחניות'דיגע לעבן צו די דריי טעג (מיטוואך דאנערשטיג פרייטיג) פון די בחינה פון שבת וואס פארט פאר זיי (ס'גייט קומען), היינו משבת הבא דאס מיינט פון די קומענדיגע שבת.

וזהו ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים וארון ברית ה' נוסע לפניכם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה' וגו' (בפרשת י, לג).

פירוש 'הר ה' היינו התורה שנתנה בשבת (שבת פו): ונשפע לישראל שפע קדושה מבחינת התורה על ידי בחינת שבת לשלשה ימים שלאחר השבת.

ועוד המשיכו עליהם שפע חיים רוחנים לשלשה ימים מבחינת שבת הנוסע לפניכם, היינו משבת הבא.

היינו שארון ברית ה' הוא התורה ושבח' נוסע לפניכם לתור להם מנוחה ולהמשיך עליהם שפע.

ועיקר גילוי הרצון רצון רצון היא במנוחה של שבת (זח"ג קכט). ועל זה מרמז הכתוב (שם פסוק לד) 'בנסעם מן המנוחה' אותיות מנוחה.

וזהו מרומז גם כן באות נו"ן הפוכה שלפני ויהי בנסוע הארון ואחר

י. ר"ל ארון' הוא רמז לתורה, שהיתה בארון, ורמז לשבת עיין תיקון' יג, א: ועשו ארון דא שבת כו' ארון ודאי דא ל"ב נור דליק, כליל ל"ב נתיבות, ואיהו שבת, וביה שכינתא עלאה, דאיהי תורת חכם, ובה לב מבין, ואיהו נשמה יתירה דשבת.

יא. בוודי שם: מצאת דגולגלאת, רעוא דרעון כו', והואו מצאת דאקרי רצון וכו', וכד אתגליא, אתקבלא צלותהון דישראל. אימתי אתגליא, שתיק רבי שמעון, שאל תניינות, אימתי, אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה, אימתי איתגליא, אמר ליה, בשעתא דצלותא דמנחה דשבתא, אמר ליה, מאי טעמא, אמר ליה, משום דההיא שעתא בימי דחול תליא דינא לתתא בויער אנפין, ובשבתא אתגליא מצאתא דאתקרי רצון, בההיא שעתא אשתכח רוגא, ואשתכח רעוא, ומתקבלא צלותא, הדא הוא דכתיב (תהלים סט, יד) ואני תפילתי לך ה' עת רצון, ועת רצון מעתיק יומין לגלגלאת מצאתא, ובגין כך אתתקן האי קרא למימריה בצלותא דמנחה בשבתא.

היינו שארון ברית ה' הוא התורה ושבח' דאס מיינט צו זאגן ווייל די 'ארון ברית ה' איז מרמז צו די בחינה פון תורה און שבת, נוסע לפניכם לתור להם מנוחה ולהמשיך עליהם שפע די ארון איז געפארן פאר זיי צו צוגרייטן פאר זיי א פלאץ צו רוען און צו ממשיך זיין אויף זיי א שפע.

די עיקר השפעה איז ביי מנחה

ועיקר גילוי הרצון רצון רצון היא במנוחה של שבת (זח"ג קכט). און די עיקר אנטפלעקונג פון די רצון פונעם באשעפער צו די יודן איז בשעת מנחה פון שבת. ועל זה מרמז הכתוב (שם פסוק לד) 'בנסעם מן המנוחה' אותיות מנוחה און אויף דעם איז מרמז די פסוק וואס רעדט וועגן די יודן ווען זיי האבן זיך געצויגן פון די 'מנוחה' (בנסעם מן 'המנוחה') וואס די ווארט 'מנוחה' איז די צירוף און אותיות פון 'מנוחה'.

די טעם פון די נו"ן הפוכה

וזהו מרומז גם כן באות נו"ן הפוכה שלפני ויהי בנסוע הארון ואחר ויהי בנסוע' וגו' (שם פסוק לה) און דאס איז מרומז וואס עס שטייט אין די תורה אן איבערגעדרייטע אות נו"ן פאר די פסוק ו' ויהי בנסוע הארון'

ט. די לשון הפסוק איז וַעֲבַד ד' עֲלֵיהֶם יוֹמָם בְּנִסְעָם מִן הַמִּנְחָה. און דאס איז די לעצטע פסוק פאר די פרשה פון ויהי בנסוע.

און אן איבערגעדרייטע אות נ"ן נאך די פסוק פון ו'יהי בנסוע' א, כ' הארון הוא מרמז לבחינת תורה ושבט פנ"ל ווייל די ארון איז מרמז צו די בחינה פון תורה און שבט ווי איבערגעדערמאנט.

די המשכת השפע פון פאר שבט

והמשכת השפע של שבט אינו שוה און די סדר ווי אזוי מען איז ממשיך שפע פונעם שבת איז נישט אלעמאל אזוי גלייך, היינו שקודם השבת נמשך בזה הסדר 1 נפש 2 רוח 3 נשמה ווייל פאר שבת קומט די שפע אויף די וועג אז ס'ווערט נמשך די שפע פונעם קומענדיגן שבת 1 נפש 2 רוח 3 נשמה.

וזה מרמז תיבת נ"ן במילואה בזה הסדר און דאס איז מרומז אין די אות 'נ' מיט איר מילוי ווי מען שרייבט עס ארויס 'נו', היינו אות 'נ' מרמז לבחינת נפש דאס מיינט די אות 'נ' איז מרמז צו די בחינה פון נפש, אות 'ו' מרמז לבחינה האמצעית היינו בחינת רוח און די אות 'ו' איז מרמז צו די מיטלסטע בחינה וואס איז די בחינה פון רוח, והנ' פשוטה מרמז לבחינת נשמה און די ענדער 'ן' (די גראדע נ"ן) איז מרמז צו די בחינה פון נשמה.

די המשכת השפע פון נאך שבט

והמשכת השפע שלאחר השבת הוא בזה הסדר און די

סדר פון ממשיך זיין שפע פון נאכן שבת איז אויף די וועג: 1 נשמה 2 רוח 3 נפש אז די סדר וועט זיך אנהייבן מיט 1 נשמה 2 רוח 3 נפש, הפוכה מסדר הראשון שקודם השבת פארקערט פון די סדר וואס איז געווען פאר שבת (1 נפש 2 רוח 3 נשמה), ולזה הנוגין הפוכין און דערפאר זענען די נ"ן איבערגעדרייט^י.

[ג]

די השפעה פון די מנוחה און די שלחן

והנה כל זה בהיות המשכן על מכוננו און דאס איז אלעס געווען ווען די משכן איז געשטאנען אויפן פלאץ, ובהכל קודש הקדשים היה הארון שבו התורה והלוחות ומשם יצא שפע און אין די היכל און די קודש הקדשים איז געווען די ארון וואס אינדעם איז געווען די תורה און די לוחות און פון דארט איז ארויס די שפע, וחיים רוחניים וגופניים נמשך על ידי המנוחה והשלחן און די שפע פון די רוחניות'דיגע און פיזישע לעבן איז נמשך געווארן דורך די מנוחה און די שלחן.

ו'יהי בנסוע' וגו' (שם פסוק לה)^י, כי הארון הוא מרמז לבחינת תורה ושבט פנ"ל.

והמשכת השפע של שבט אינו שוה, היינו שקודם השבת נמשך בזה הסדר נפש רוח נשמה.

וזה מרמז תיבת נ"ן במילואה בזה הסדר, היינו אות 'נ' מרמז לבחינת נפש, אות 'ו' מרמז לבחינה האמצעית^י, היינו בחינת רוח^י, והנ' פשוטה מרמז לבחינת נשמה^י.

והמשכת השפע שלאחר השבת הוא בזה הסדר, נשמה רוח נפש, הפוכה מסדר הראשון שקודם השבת^י, ולזה הנוגין הפוכין.

והנה כל זה בהיות המשכן על מכוננו, ובהכל קודש הקדשים היה הארון שבו התורה והלוחות ומשם יצא שפע, וחיים רוחניים וגופניים נמשך על ידי המנוחה והשלחן.

יב. עיין שבת קטו, ב: תנו רבנן ויהי בנסע הארון ויאמר משה, פרשה זו עשה לה הקדוש ברוך הוא סימניות מלמעלה ולמטה לומר שאין זה מקומה, רבי אומר לא מן השם הוא זה אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו. וע"ע בזה"ק ח"ג קנה, א: ויהי בנסוע הארון ויאמר משה וגו', רבי אלעזר אמר הכא אית לאסתכלא נ דאיהי מחורא לאחורא הכא בתרי דוכתי אמאי, ואי תימא נ' כפופה הא ידיעא, נ' כפופה נוקבא, נ' פשוטה כללא דדכר ונוקבא והא אוקימנא באתר דא וכו'.

יג. היינו שהאות 'ו' היא באמצע תיבת נ"ן.

יד. עיין של"ה הק' תולדות אדם בית ישראל אות ט: נפש מן 'ה' אחרונה שבשם, רוח מן 'ו' שבשם, נשמה מן 'ה' ראשונה שבשם, חיה מן 'י' שבשם, יחידה מן הקוצה של 'י', בסוד הכתר.

טו. וראה עוד בספר קהלת יעקב ערך נ': נון ראשי תיבות נפש רוח נשמה, בינה זעיר ונוקבא.

טז. עיין לעיל הערה יז.

י. ווייל אזוי ווי די אות 'ו' איז די מיטלסטע אות אין די ווארט 'נון' אזוי איז אויך די בחינה פון רוח די מיטלסטע בחינה צווישן נפש און נשמה.
יא. ווייל די נ"ן איז דאך מרמז אויך נפש רוח נשמה, און זיי גייען אויף ביידע וועגן פון אונטן ארויף און פון אויבן אראפ ווי ערקלערט אינעם תורה.

די השפעה פון די מנורה - חֲכָמָה

וְהָיָה הַמְּנוּרָה בַּיּוֹמִין און די מְנוּרָה איז געשטאנען אויף די רעכטע זייט, כּי מְנוּרָה מֵרָמֵז לְבַחֲנִית חֲכָמָה¹ ווייל די מְנוּרָה איז מרמז צו די בחינה פון חֲכָמָה, בְּחִינַת חַיִּים רוחניים וואס דאס איז די בחינה פון א רוחניות'דיגע לעבן, לְהַבִּין וְלְהַשְׁכִּיל בְּתוֹרָה וּבְגִדּוּלַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא צו פארשטיין און זיך פארטיפן אין די תורה און אין די גרויסקייט פונעם באשעפער.

וְהוּא 'חֲכָמָה' - 'כַּח מֶה' און די בחינה פון 'חֲכָמָה' איז צוזאמגעשטעלט פון די צוויי ווערטער 'כַּח מֶה', שְׁמִבִּין גְּדוּלַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא וּמִבִּין שְׁפִלוּתוֹ שֶׁל עֲצָמוֹ אִיךְ שְׁהוּא כְּלֹא חָשִׁיב וואס ער פארשטייט די גרויסקייט פונעם באשעפער און ער פארשטייט זיין אייגענע קליינקייט ווי אזוי ער איז צו גארנישט פאררעכנט, וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת מֶה אָנוּ מֶה חַיִּינוּ און ער ווערט אין די בחינה פון 'וואס בין איך און וואס איז מיין לעבן', וְנִכְנָע וְנִשְׁפָּל לִפְנֵי גְדוּלַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא און ער ווערט אונטערטעניגט און האלט זיך קליין אקעגן די גרויסקייט פונעם באשעפער, וּמִמַּשִּׁיךְ עָלָיו בְּחִינַת קְדוּשָׁה עָלְיוֹנָה און ער איז ממשיך אויף זיך א העכערע קדושה.

וְהָיָה הַמְּנוּרָה בַּיּוֹמִין, כּי מְנוּרָה מֵרָמֵז לְבַחֲנִית חֲכָמָה², בְּחִינַת חַיִּים רוחניים, לְהַבִּין וְלְהַשְׁכִּיל בְּתוֹרָה וּבְגִדּוּלַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא.

וְהוּא 'חֲכָמָה', 'כַּח מֶה'³, שְׁמִבִּין גְּדוּלַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא וּמִבִּין שְׁפִלוּתוֹ שֶׁל עֲצָמוֹ אִיךְ שְׁהוּא כְּלֹא חָשִׁיב, וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת מֶה אָנוּ מֶה חַיִּינוּ, וְנִכְנָע וְנִשְׁפָּל לִפְנֵי גְדוּלַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, וּמִמַּשִּׁיךְ עָלָיו בְּחִינַת קְדוּשָׁה עָלְיוֹנָה. וְהַעֲלָאת הַנְּרוֹת הָיָה מִנֵּר הַמַּעֲרָבִי (תמיד פ"ו מ"א) שְׁסֻמוֹךְ לְקוּדְשׁ הַקְּדָשִׁים⁴ מֵרָמֵז לְבַחֲנִית שְׁבַת, וּמַשֶּׁם בָּא אֹר לְכָל שָׁאָר שִׁשָּׁה נְרוֹת לְשִׁשֶּׁת יָמֵי הַחֹל בַּל.

וְעַל יְדֵי הַשְּׁלָחַן עִם לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁבְּצֻפּוֹן נִמְשָׁךְ שְׁפַע וּמִזוֹן גּוֹפְנֵי מִבְּחִינַת שְׁמָאל שְׁבַתוֹרָה⁵, גַּם כֵּן עַל יְדֵי שְׁבַת שְׁהוּא סוֹדְרִין לֶחֶם הַפָּנִים בְּשֶׁבֶת⁶, דְּבִיָּה בִּרְכָתָא דְכָלָא. וְכֵן זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֲהָרֹן,

י. עיין בבא בתרא כה, ב: אמר רבי יצחק הרוצה שיחכים ידרימ ושיעשיר יצפין, וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום.
 יח. עיין זוה"ק ח"ג כח, א: וסליקו דילה תהא לאבא, דאיהו לימינא חסד, דביה הרוצה להחכים ידרימ, מתמן חכמ"ה כ"ח מ"ה.
 יט. עיין רש"י מנחות צח, ב ד"ה מדכתיב: מדכתיב בנר מערבי לפני ה', דכתיב (ויקרא כד, ג) 'יערוך אותו אהרן וגו' לפני ה' דמשמע אותו לפני ה' ואין אחר לפני ה', אלמא חד הוא דהוי כלפי מערב לצד בית קדשי הקדשים, אלמא מורח ומערב מונחים, והחיצון של צד מערב קרי ליה נר מערבי.
 כ. ראה הערה כה.
 כא. ככתוב ויקרא כד, ח: 'ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה' תמיד מאת בני ישראל ברית עולם'.

וְהַעֲלָאת הַנְּרוֹת הָיָה מִנֵּר הַמַּעֲרָבִי (תמיד פ"ו מ"א) שְׁסֻמוֹךְ לְקוּדְשׁ הַקְּדָשִׁים און די אנציגנדן די ליכט איז געווען פון די נֵר הַמַּעֲרָבִי וואס איז געווען נאנט צו די קוּדְשׁ הַקְּדָשִׁים, מֵרָמֵז לְבַחֲנִית שְׁבַת וואס אנציגנדן די ליכט איז מרמז צו בחינת שבת, וּמַשֶּׁם בָּא אֹר לְכָל שָׁאָר שִׁשָּׁה נְרוֹת לְשִׁשֶּׁת יָמֵי הַחֹל בַּל און פון דארט קומט די ליכטיגקייט פאר די אנדערע זעקס ליכט וואס זענען מרמז צו די זעקס וואכנטעג ווי אויבענדערמאנט.

די השפעה פון די שְׁלָחַן - שְׁפַע וּמִזוֹן גּוֹפְנֵי

וְעַל יְדֵי הַשְּׁלָחַן עִם לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁבְּצֻפּוֹן נִמְשָׁךְ שְׁפַע וּמִזוֹן גּוֹפְנֵי מִבְּחִינַת שְׁמָאל שְׁבַתוֹרָה און דורך די שְׁלָחַן מיט די לֶחֶם הַפָּנִים וואס איז געווען אין צָפוֹן ווערט נמשך א שפע און גופניות'דיגע (א פיזישע) שפיץ פון די בחינה פון שְׁמָאל וואס איז אינעם תוֹרָה, גַּם כֵּן עַל יְדֵי שְׁבַת שְׁהוּא סוֹדְרִין לֶחֶם הַפָּנִים בְּשֶׁבֶת⁷ און דאס איז אויך געקומען מיט די כח פון שבת ווייל די לֶחֶם הַפָּנִים איז געווארן געלייגט אויפן שְׁלָחַן אין שבת, דְּבִיָּה בִּרְכָתָא דְכָלָא וואס אין משבת קומען אראפ אלע ברכות. וְכֵן זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֲהָרֹן און דאס איז אלעס געווארן געטאהן דורך אהרן.

יב. זעה די גמ' בבא בתרא (כה, ב:) אמר רבי יצחק הרוצה שיחכים יצפין [ר'] יצחק האט געזאגט ווער עס וויל צו זיין קלוג זאל ער זיך דרייען צו דרום און ווער עס ווי זיין ריין זאל זיך קערן צו צפון זייט, וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום [און די סימן איז אז די שולחן איז אויף צפון און די מנורה איז ביי דרום זייט].
 יג. אזוי ווי עס שטייט אין פסוק (ויקרא כד, ח): 'ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה' יתהן תמיד מאת בני ישראל ברית עולם'.

וממילא באשר העלה את הנרות של המנוחה והמשיך שפע רוחני וחיים רוחניים על כלל ישראל, ממילא נתוסף ווען אהרן האט אנגעצינדען די ליכט פון די מנורה און האט ממשיך געווען א רוחניות'דיגע שפע און א רוחניות'דיגע לעבן אויף כלל ישראל, ממילא נתוסף לו קדושה על קדושתו וחיים טובים וארוכים רוחניים איז ממילא פארמערט געווארן אויף אים א קדושה אויף זיין קדושה און א חיים טובים וארוכים רוחניים.

[ד]

חֵיפָּ שֶׁלָּךְ גָּדוֹל מִשְׁלָּהֶם

וזה היה פיוסו כשחלשה דעתו של אהרן אחר שראה שלא היה בחנוכה עם הנשיאים און דאס איז געווען די איבערבעטונג וואס דער באשעפער האט געזאגט צו אהרן ווען ער האט געזעהן אז ער האט גארנישט געברענגט ביי די חנוכה הבית צוזאמען מיט די אנדערע נשיאים פון די שבטים און ער האט דערפון געהאט חלישות הדעת.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: חֵיפָּ שֶׁלָּךְ גָּדוֹל מִשְׁלָּהֶם האט אים דער באשעפער געזאגט: 'חֵיפָּךְ' – דיין לעבן – איז גרעסער פון זייערס, פירוש 'חֵיפָּ' היינו חיים רוחניים די פשט איז אז די ווארט 'חֵיפָּךְ' מיינט די רוחניות'דיגע לעבן¹⁰ (וואס קומט פון די בחינת ימין פון די תורה), שאמה ממשיך על עצמו בהעלות הנרות דאס מיינט די רוחניות וואס דו ביסט ממשיך אויף דיר מיטן אנצינדן די ליכט, 'גָּדוֹל מִשְׁלָּהֶם' על ידי הקרבת הקרבנות של הנשיאים איז גרעסער פון די השפעה שפע ומזון גופני (וואס איז מרומז אין די בחינת שמאל שבתורה) וואס די נשיאים זענען ממשיך דורך די קרבנות.

די תירוץ אויף די קשיא וועגן די דאפלטע לשון פון דבר און ואמרת.

וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא למשה דבר אל אהרן ואמרת אליו און דאס איז וואס דער באשעפער האט געזאגט פאר משה 'רעד צו אהרן און זאלסט אים זאגן' וואס 'דבר' און 'ואמרת' איז א דאפלטע לשון, פירוש תפיוסו ווייל די ווארט 'דבר' מיינט צו זאגן זאלסט אים איבערבעטן, 'ואמרת' שהעלאת הנרות יהיה פעולה גדולה 'אליו' און די ווארט 'ואמרת' מיינט אז דו זאלסט אים זאגן אז דאס אנצינדן די מנורה וועט זיין א גרויסע זאך 'אליו' צו אים, היינו לעצמו כנ"ל דאס מיינט צו אים אליין (חיים רוחניים לעולם הבא) ווי אויבענדערמאנט.

די תירוץ אויף די צווייטע קשיא

ואחר כל זה מעיד עליו הכתוב ואמר ויעש כן אהרן און נאך אלעס זאגט די פסוק עדות אויף אים און זאגט 'און אהרן האט אזוי געטאהן', להגיד שבחו של אהרן שלא שינה און רש"י זאגט אז ס'קומט אונז זאגן די לויב פון אהרן אז 'שלא שינה' (נישט פארענדערט),

וממילא באשר העלה את הנרות של המנוחה והמשיך שפע רוחני וחיים רוחניים על כלל ישראל, ממילא נתוסף לו קדושה על קדושתו וחיים טובים וארוכים רוחניים.

וזה היה פיוסו כשחלשה דעתו של אהרן אחר שראה שלא היה בחנוכה עם הנשיאים, אמר לו הקדוש ברוך הוא חֵיפָּךְ שֶׁלָּךְ גָּדוֹל מִשְׁלָּהֶם.

פירוש 'חֵיפָּךְ' היינו חיים רוחניים, שאמה ממשיך על עצמו בהעלות הנרות, 'גָּדוֹל מִשְׁלָּהֶם' על ידי הקרבת הקרבנות של הנשיאים.

וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא למשה, 'דבר אל אהרן ואמרת אליו', פירוש תפיוסו, 'ואמרת' שהעלאת הנרות יהיה פעולה גדולה 'אליו', היינו לעצמו, כנ"ל.

ואחר כל זה מעיד עליו הכתוב, ואמר ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה,

יד. די פשוטע פשט פון 'חֵיפָּךְ' איז א לשון שבועה אז דער באשעפער האט געוואוינן ביי זיין לעבן אז די זכות פון אנצינדן די מנורה איז מער חשוב ווי די נשיאים' קרבנות, אבער ווי אונז גייען יעצט זעהן איז דער בת עין מרמז א טיפע כוונה אין די ווארט 'חֵיפָּךְ' אז ס'גייט ארויף אויף די רוחניות'דיגע השפעה פון אויך ימים לעולם הבא און איז מער ווי השפעות נשמיות וואס די נשיאים זענען ממשיך אויף די וועלט.

טו. זעה אויבן הערה 2.

מִרְמֹז שְׁהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפַע קְדוּשָׁה מִבְּחִינַת תּוֹרָה וְשִׁבְתָּ בְּבְחִינַת לֹא בְּאֵלֶיךָ^ט דָּאס קוּמט אָנוּז מִרְמֹז זײַן אַז אַהרן הָאט מִמְשִׁיךְ גַּעוּוּען א שְׁפַע פֿון קְדוּשָׁה פֿון די בְּחִינָה פֿון תּוֹרָה און שִׁבְתָּ אֵין די בְּחִינָה פֿון 'לֹא' מִיט א אֵלֶךְ, בְּדִבְקוּת בְּאַלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם כֻּנָּ"ל מִיט א דְּבִיקוּת אֵינעם באַשעפּער דער בְּאַלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם ווי אויבענדערמאנט.

וְכֵן שִׁנָּה ה'לֹא' בְּאֵלֶיךָ וְנַעֲשֶׂה 'לֹא' בְּנֹא"ו און מִיט דעם הָאט ער פֿאַרענדערט די ווארט 'לֹא' וואס שטײט מִיט א אֵלֶךְ און ס'איז געווארן 'לֹא' מִיט א נֹא"ו, שְׁהַמְשִׁיךְ כָּל שְׁפַע וְחַיִּים רִוּחָנִים לְכָל שִׁשֹּׁת יְמֵי הַחֹל עַל יְדֵי הַמְּנוּחָה, מִמְשִׁיךְ גַּעוּוּען די גאַנצע שְׁפַע און רִוּחָנוּת'דיגע לעבן צו די זעקס וואכן טעג דורך די מְנוּחָה, וּמִזֶּזֶן גּוֹפְנִי עַל יְדֵי לֶחֶם הַפָּנִים עַל הַשְּׁלָחַן כֻּנָּ"ל און די השפעות פאר די גוף איז נמשך געווארן דורך די לחם הפנים וואס איז געווען אויף די שולחן ווי אויבענדערמאנט.

די רמז אין די פסוק 'וַיַּעַשׂ כֵּן'

וְזֶה מִרְמֹז מְבֻלֵּת 'וַיַּעַשׂ כֵּן' און דָּאס איז מִרְמֹז אֵין וואס די תורה זאגט אָנוּז 'וַיַּעַשׂ כֵּן' [און ער הָאט אזוי געטאָהן], גִּמְטְרִיָּא שְׁבַעִים וואס די ווארט 'כֵּן' איז גגמטריא זיבעציג, שְׁהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדוּשָׁה לְכָל יוֹם מִיְמֵי הַשְּׁבוּעָה ווייל ער הָאט מִמְשִׁיךְ גַּעוּוּען די קְדוּשָׁה צו יעדן טאג פֿון די וואכענטעג, וְאֵין דָּבָר שְׁבַקְדוּשָׁה פְּחוּת מַעֲשֶׂה (ברכות כא:), און ס'איז נישט דא קיין דָּבָר שְׁבַקְדוּשָׁה וואס הָאט אֵין זיך ווייניגער פֿון זעהן, וְנַעֲשֶׂה מִן שְׁבַעִה יְמֵי שְׁבַתָּא - שְׁבַעִים און פֿון די זיבן וואכען טעג איז געווארן די נומער זיבעציג, גִּמְטְרִיָּא כֵּן וואס די ווארט 'כֵּן' איז גגמטריא 'זיבעציג'.

שְׁנֹכַח לָזֶה בְּמַהְרָה בְּיְמֵינוּ, כֵּן יְהִי רְצוֹן אָמֵן.

ט. ווי דער בת עין הָאט אויבן געטייטשט אויף די פסוק 'יָמִים יָצְרוּ וְלֹא אָחַד בָּהֶם' אז די ווארט 'לֹא' גייט ארויף אויף שבת.
י. און מִיט דעם איז שוין פֿאַרשטענדליך פֿאַרוואס רש"י זאגט אָנוּז לְהַגִּיד שְׁכָחוּ שֶׁל אֶהְרֹן שָׁלָה שִׁנָּה, ווייל די ווערטער 'שָׁלָה שִׁנָּה' הָאט דא גאנץ א אנדערע טיפערע באדייט און ס'מיינט אז ער הָאט 'משנה' געווען די 'לֹא' מִיט א אֵלֶיךָ צו 'לֹא' מִיט א ו'.

ברכת מזל טוב

להרה"ג ר' אורי סג"ל שליט"א

דיין ומורה צדק בעיר התורה לייקוואד יצ"ו

לרגל שמחת נישואי בנו הב' החתן הרב דוב ני"ו

זכות רבינו המחבר יגן בעדו להתברך בכל מילי דמיטב ולזכות לרוב נחת מכל יוצאי חלציו. אכ"ד

לזיכוי הרבים: די גליון איז דא צו באקומען וועכנטליך אין טאשער בית המדרש אין בארא פארק.

צו באקומען וועכנטליך די גליון ביי אימייל און צו באקומען טעגליכע שיעורים אין די ספר בת עין שיקט א אימייל צו basayinyomi@gmail.com

צו צושטייער געבן פאר הוצאת הגליון רופט 9175865465 תזכו למצוות

נעמט א חלק אין הפצת הגליון און זייט מנדב לעילוי נשמת אייערע קרובים און נאנטע פאר הערות און מנדב זיין נא לפנות Mechonusa@gmail.com